

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 457

Kanun dışı yakalanan veya tutuklanan kimselere tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/544) hakkında kanun tasarısı (1/544)

T. C.

Başbakanlık

14.9.1963

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71-2126/4285

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 13.9.1963 tarihinde kararlaştırılan «Kanun dışı yakalanan veya tutuklanan kimselere tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

Kamu yararına başvuru ve geçici bir tedbir mahiyetinde olan tutuklama müessesesinin kişi hürriyetini kayıtlıyan ağır ve fakat zaruri bir muamele olduğu aşıkârdır. Bu sebeptendir ki bu tedbire zaruri olduğu ölçüde başvurulmak iktiza eder. Bu zaruretin sınırlarının aşılması asla teviz edilemez. Tabiidir ki, zaruretin ölçüsünü takdir edecek hâkimdir. Bu tedbirin hâkim tarafından alınması, kişi hürriyeti gibi pek mühim bir mesele üzerinde (keyfiliğe kaçılmaz) düşüncesini de bertaraf edecek nitelikte değildir. Bu konuda haklı olarak endişeye düşen ve kişi hürriyetine lâyıf olduğu ehemmiyeti veren Anayasa koyucusu bu hürriyetin gelişigüzel zedelenmemesini ve bu hususta gerçekten bir kanun hâkimiyetini temin ve keyfiliği önlemek için Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında bu husustaki temel prensipleri belirtmek suretiyle kişinin dokunulmazlığı ve güvenliği meselesini teminat altına almış bulunmaktadır. Ezcümle :

Anayasanın 14 ncü maddesinin 2 nei fıkrasında, «Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti kanunun açıkça gösterdiği hallerde usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça kayıtlanamaz.» ve 30 ncü maddesinde de «Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler ancak kaçmayı veya delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorumlu kılan ve kanunla gösterilen diğer hallerde hâkim kararı ile tutuklanabilir. Tutukluluğun devamına karar verilmesi aynı şartlara bağlıdır.

Yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir, bunun şartlarını kanun gösterir.

Yakalanan veya tutuklanan kimselere yakalama veya tutuklama sebeplerinin ve haklarındaki iddiaların yazılı olarak hemen bildirilmesi gerekir.

Yakalanan veya tutuklanan kimse, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç 24 saat içinde hâkim önüne çıkarılır. Ve bu süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınmaz. Yakalanan veya tutuklanan kimse hâkim önüne çıkarılınca durum hemen yakınlara bildirilir.

«Bu esaslar dışında işleme tabi tutulan kimselerin uğrayacakları her türlü zararlar kanuna göre Devletçe ödenir.» Hükümlerini vaz'etmiş bulunmaktadır.

30 neu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında tutuklama ve yakalamanın sebep ve şartları 3 neu ve 4 neu fıkralarında ise bu mevkiide bulunan kimselere selbedilmiş olan hürriyetleri için kendilerini derhal müdafaa edebilecek imkânlar hazırlanmış haksız ve lüzumsuz geçikmelerle kişilerin hürriyetlerinden yoksun kılınmalarını önliyecek esaslar derpiş edilmiştir.

Sözü geçen maddenin son fıkrası ile diğer fıkralarda belirtilen esaslar dışında işleme tabi tutulan kimselerin her türlü zararlarının Devletçe ödenmesi ön görülerek bu konuda kişi güvenliğine iras olunan haksız ve yersiz müdahalelerin telâfisi mümkün kılınmıştır.

Tasarı gerekçesini ve Anayasa koyucusunun bu konudaki görüşlerini izah etmeden evvel unumi olarak yakalama ve tutuklamanın haksızlığını telâfi edici tazmini tedbirler üzerindeki fikirlerin neler olduğunun kısaca açıklanmasında fayda mülâhaza edilmiştir.

Haksız tutuklamalar sebebiyle verilecek tazminatın hukukî mahiyeti üzerinde şimdiye kadar muhtelif görüşler ortaya atılmış bulunmaktadır. Ezeümle;

Bir kısım hukukçular Devletin tazmin borcunu tamamen «hukukî sorumluluk» haksız fiil, başkasının fiilinden dolayı sorumluluk çerçevesi içerisinde mütalâa edilmektedirler. Bu görüşün neticesi olarak hâkimler daha dikkatli davranacak ve yersiz tevkifler azalacaktır demektedirler;

Bâzi müelliflerce tutuklama şahıs hürriyetinin istimlâki ve ödenen tazminat da «istimlâkin bedelidir» denilmektedir.

Üçüncü bir grup tazminatı «riskle» izah etmektedir. Teorik olarak her vatandaş için aynı derecede mevcudolan «tutuklama riski» pratikte yalnız bir kısım vatandaşlar için tahakkuk etmektedir. Kovuşturma sonunda sebepsiz yere tutuklandıkları anlaşılan kimselerin bu yüzden uğradıkları zararın tazmini icabeder.

Dördüncü bir anlayışa göre Devletin tazminat borcu şibih cürümden doğan bir borçtur.

Bâzi müelliflere göre de hukuka bağlı Devlet telâkkinin benimsenmesi neticesi Devletin sorumluluğunu kabul zaruri ve mantikî görülmektedir.

Nihayet en son görüş, Devlet organlarına organik bir bağla bağlı olduğuna göre bu organlar tarafından yapılan muamele doğrudan doğruya bizzat Devlet tarafından yapılmış gibidir. Hâkimler de Devlet organı oldukları için faaliyetlerinin sebeb olduğu zararlardan dolayı Devletin sorumluluğunu tabii bulmaktadır. Başka bir deyimle tazminatın esası kusursuz mesuliyet «objektif mesuliyete» dayanır.

Anayasamıza gelince, Anayasa koyucusu 30 neu maddenin gerekçesinde «sonuncu fıkradaki tazminat hükmü de şahıs dokunulmazlığı hakkında konulmuş olan yukarıki hükümlerin ciddiye alınmasının kaçınılmaz bir müeyyidesi ve adaletin zaruri bir neticesi olarak kendisini kabul ettirmektedir» demek suretiyle tazminat ilkesinin dayanağını hukuk devleti kavramı ile adalet duygusunu teşkil ettiğini açıkça göstermiştir.

Kanunda gösterilen hal ve şartlar dışında yakalanan veya tutuklanan veyahut bu işlemlere haksız olarak mâruz kaldıkları sonradan anlaşılan kimselerin bu sebeplerle uğradıkları zararların giderilmesi Anayasanın 40 neu maddesinin son fıkrası hükmü ile millî hukukumuzda girmiş ve bu tazmin müessesesinin sahası bu tasarı ile sözü geçen maddedeki esaslar ve müzakere zabıtlarının ışığı altında tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Anayasanın 30 neu maddesinin son fıkrası «bu esaslar dışında işleme tabi tutulan kimselerin uğrayacakları her türlü zararların kanuna göre Devletçe ödeneceğini» âmir bulunmaktadır. Filhakika, bu fıkra «bu esaslar dışında» kaydıyla kendisinden önce gelen 30 neu maddenin diğer fıkralarına atıf yapınakta ve bu itibarla da her hangi bir surette zarar talebinin doğmasına sebeb olacak işlemlerin bahis konusu maddenin diğer fıkralarında derpiş olunan esaslara aykırı işlemler olması iktiza etmekte ise de, tazminat müessesesinin hukukî dayanağı olarak adalet duygusu ve hukuk devleti kavramının esas alınmış olması ve 30 neu maddenin müzakeresine dair tutanaklar da ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında tutuklanıp veya yakalanıp da bilâhara suç-

luluğu sabit olmıyan kimselerin de bu imkânlardan istifade ettirilmesi ve hususiyle 30 ncu mad- denin bu hususları da derpiş edecek bir maksatla getirildiğinin açıklanması ve diğ er memleket mevzuatlarında bu hususa yer verilmiş olması muvacehesinde; yakalanmaları veya tutuklanmalarında kanuna uymıyan bir cihet bulunmamakla beraber bilâhara haklarında kovuşturma yapıl- masına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına veyahut beraetlerine karar verilerek bu suretle tutuklanmaları veya yakalanmalarının haksızlığı meydana çıkmış olanların da Devletten tazminat istiyebilecekleri ve bu tazminatın hukukî mesnedinin de objektif mesuliyet esasına isti- nadettiği netice ve kanaatine varılmaktadır.

Tasarımın birinci maddesiyle Devletten kimlerin tazminat istiyebileceği tesbit edilmiş bulun- maktadır.

İkinci madde tazminatın ne zaman ve hangi mahkemeden isteneceği ve zarar talebini havi dilekçelerin ne gibi hususları ihtiva edeceğini tesbit etmektedir. Şöyle ki; tutuklama veya yaka- lamanın kanuni esaslar dışında yapılmış veya bu muamelelerin bilâhara haksız olduklarının meydana çıkmış olduğu iddiası ile tazminat talebinde bulunmak için bu işlemlere esas olan iddia- ların mahkemeler veya müekkillerince hüküm veya karara bağlanması beklenecektir. Zira, bâzi hallerde nihai kararlar, tutuklama veya yakalamanın haksız olup olmadığı açıkça meydana çı- kacak ve tazminatın miktarını tâyin ve müterafik kusurun nazara alınması ancak bu suretle tem- in edilmiş ve diğ er taraftan, kovuşturma ve soruşturma safhasında bulunan evrakın, tazminat talepleri üzerine tazminata hükmedecek mahkemelerce celbi sonunda işlerin gecikmesi de ön- lenmiş olacaktır. (Bu bakımdan tazminat taleplerinin bu taleplere sebeb olan işlemlerle ilgili iddia- ları adli, idari ve askerî yargı organları veya mercilerince nihai şekilde karara bağlanmasından sonra yapılması esas kabul edilmiştir.

Tazminata hükmedecek mahkemenin talepte bulunacak kimsenin ikametgâhı ağır ceza mahke- mesi olarak seçilmesi sebebine gelince; tazminat taleplerinin hususi hukuk ve bilhassa borçlar hukuku kaidelerine istinaden halledileceği düşüncesi ile bu hususa ilişkin taleplere hukuk hâkim- leri tarafından bakılması icabederse de, tutuklama veya yakalamanın haksızlığını takdir ilgili ceza dosyasının tetkikine vâbeste bulunduğu ve bu hususun da bir ihtisas işi olduğu aşikârdır. Kaldı ki bu işin bir ceza mahkemesince halledilmiş olmasında da kanuni bir mahzur yoktur. Zi- ra, ceza mahkemeleri de hukuk mahkemeleri gibi yerine göre tazminata hükmetmedikleri gibi diğ er taraftan başka memleketlerde de bu işin hali ekseriya ceza mahkemelerine bırakılmış durum- dadır. Bu taleplerin incelenmesinin haksız işlemi yapıldığı ceza mahkemesine bırakılmaması sebebi hâkimin eski kararının tesiri altında kalabileceği endişesidir.

Üçüncü maddede tazminat talebi üzerine mahkemece yapılacak tahkikatın usulü esasları gös- terilmiştir. Bu gibi taleplerin normal bir dâva prosetörü dışında bu maddede derpiş olunan özel bir usule tabi tutulması sebebi, âleni duruşmalarda yerine göre bir mahkeme kararının incelen- mesi veya üzerinde tartışılmasının doğuracağı mahzurları önlemek gayesine mâtuf bulunmaktadır. Yine bu maddede tazminat talepleri üzerine verilen kararlar aleyhine temyiz yoluna başvurulma- sına imkân verilmekle yüksek mahkemenin içtihatları ile tatbikatta yeknesaklık sağlanmış ve bu kararın yolu ile tazminat hakkı ayrı bir teminata da bağlanmış bulunmaktadır.

Dördüncü madde ile tazminat talebine esas teşkil eden işlemlerin yapılmasında sanığın ku- surlu hareketinin tazminatın miktarını tâyinde nazara alınacağını ve bu işlemlere tamamiyle kendi kusurlu veya ihmali hareketleriyle sebebiyet verenlere tazminat verilemeyeceği esası vaz' edil- miştir. Çünkü, sanık kasıtlı bir hareketi yahut ağır bir kusur veya ihmali ile tasarımın birinci maddesinde yazılı işlemlerden birinin yapılmasına sebebiyet verebilir. Meselâ, «Bir yakınına kur- tarmak maksadiyle şüpheliyi kendi üzerine çekmek için birtakım deliller uydurarak suçlu olduğu kanaatini yaratan bir sanığın hareketi gibi» bu ahvalde bu kimseye tazminat ödenmesini gerekti- ren hiçbir sebep yoktur. Müterafik kusurda da tazminattan aynı sebeple tenzilât icrası adaletın tabii bir icabıdır.

Beşinci madde hükmüne göre, haklarında son soruşturmanın açılmasına veya kovuşturma icrasına mahal olmaması veyahut beraetlerine karar verilmiş olması sebebiyle Devletten tazminat alanların, aynı işten dolayı haklarında dâva açılması veya haklarındaki muhakemenin iadesi talepleri kabul ve yeniden duruşma icrasına karar verilmesi hallerinde ödenmiş olan tazminatın hükme hacet olmaksızın istirdadı cihetine gidilecektir. Emsal hükümler yabancı mevzuatta da yer almış bulunmaktadır.

Altıncı maddede tazminat talebi hakkının diğer bâzı memleketler mevzuatında olduğu gibi şahsa bağlı olduğu külli ve cüzi haleflere intikal etmeyeceği prensibi kabul edilmiştir:

Yedinci madde inzibati bakımdan yapılan tutuklama ve aynı maksatla kişi hürriyetine ilişkin olarak alınan tedbirlerin bu kanunun şümülü dışında bırakıldığını belirtmek için sevk edilmiştir.

Sekizinci madde masraf ve dokuz ve onuncu maddeler de yürürlük ve yürütmeye ilişkin hükümleri ihtiva etmektedir.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. 1/544
Karar No. 2

26.9.1963

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuz, 25 Eylül 1963 günkü Birleşiminde, Başbakanlığın Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli, 14 Eylül 1963 tarihli ve 71-2126/4285 sayılı yazısına ek olarak sunulan «Kanun dışı yakalanan ve tutuklanan kimselere tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı» nı Hükümet adına Adalet Bakanlığı temsilcisinin huzurunda incelemiş ve Hükümetin de mutabakatıyla aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır :

1. Komisyonumuz, tasarının başlığını aynen kabul etmiştir.

2. Komisyonumuz, kanun tasarısının 1 nci maddesinin kapsamının Anayasanın 30 ncu maddesinin 5 nci fıkrasının kapsamını aşmadığını müşahade etmiştir.

Gerçekten, bir kimsenin tutuklanması veya yakalanması halinde, hakkında kovuşturma yapılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına yahut beraetine karar verilmesi veyahut mahkûmiyete uğraması takdirinde tutukluluk süresinin hükümlülük süresinden fazla olması veya hükmedilen cezanın sadece para cezası olması hallerinde, tutuklama veya yakalanmanın Anayasanın 30 ncu maddesinin 1, 2, 3 ve 4 nci fıkralarında gösterilen kayıt ve şartlara tamamiyle uygun düşmesi de mümkündür. Anayasanın 30 ncu maddesinin 5 nci fıkrası, bu hallerde dahi tutuklanan veya yakalanan kimselere tazminat verileceğinden bahsetmekte değildir.

Bu kimselere dahi tazminat verilmesi yoluna gidildiği takdirde, Hazinesin şimdiden tahmine imkân olmayan büyük bir yük altına gireceği meydandadır. Ancak, bu mülâhazadan da önce, böyle bir hükmün kanunda yer alması takdirinde, hattâ cezai sorumluluğu olmadığı halde suçüstü halinde yakalanan kimselere bile tazminat ödenmesi gerekebileceği gibi, bu gibi hükümlerin, suçüstü halinde yakalamaya yetkili idari makamları, bilâhara idarenin, tazminat miktarının tahsili için kendilerine rücu etmesi ihtimali karşısında son derece ürkük hale sokacak ve tutuklama kararı vermeye yetkili hâkimleri ve mahkemeleri de, adli kovuşturma ve soruşturma da tutuklama müessesesini işletmekte, kamu düzeninin ve suçluların takibinin gerektirdiği ölçülerin çok altında, ihtiyatlı davranmaya sevk edecektir. Bunun da, aslında, vatandaşın emniyeti ve memleket asayışı bakımından ziyadesiyle zararlı sonuçlar doğuracağı, memleketimizin şartları dikkate alınrsa, muhakkaktır. Komisyonumuz bu mütalâlara dayanarak, maddeden bu ibareleri çıkarmıştır.

3. Komisyonumuz, 2 nci maddeyi aynen kabul etmiştir.
4. Komisyonumuz, 3 ncü maddeyi bâzı redaksiyon değişiklikleriyle kabul etmiştir.
5. Komisyonumuz, 4 ncü maddeyi aynen kabul etmiştir.
6. Komisyonumuz, 1 nci maddede yaptığı değişiklikler muvacehesinde, 5 nci maddeyi metinden çıkarmıştır.
7. Komisyonumuz, 6 nci maddeyi 5 nci madde olarak aynen kabul etmiştir.
8. Komisyonumuz, 7 nci maddeyi 6 nci madde olarak ve sıkıyönetim mercilerinin yetkilerini de saklı tutan bir ibare ekliyerek kabul etmiştir.
9. Komisyonumuz, 8, 9 ve 10 nu maddeleri sırasıyla 7, 8 ve 9 nu maddeler olarak aynen kabul etmiştir.
10. Askerî yargıya tabi kimseler için de bu kanun hükümlerinin uygulanacağı tabii ise de, bu konuda yetkili askerî yargı mercilerinin tesbiti, askerî yargıya dair kanunlarda yapılmak gerekir.
11. Anayasanın 7 nci geçici maddesi gereğince 25 Ekim 1963 e kadar çıkarılması gereken bir kanuna ilişkin işbu rapor, Genel Kurulda diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan
Malatya
A. Akşit

Sözcü
İstanbul
C. Kırca

Kars
K. Okyay

Bu rapor için kâtip
Kütahya
S. Sarpaşar

Kayseri
M. Göker

Eskişehir
Ş. Asbuzoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Kanun dışı yakalanan veya tutuklanan kimse-
re tazminat verilmesi hakkında kanun tasarısı*

MADDE 1. — Kanunda gösterilen hal ve şartlar dışında yakalanan veya tutuklanan veyahut tutukluluklarının devamına karar verilen; yakalanma veya tutuklama sebepleri ve haklarındaki iddialar kendilerine yazılı olarak hemen bildirilmeyen; yakalanıp veya tutuklanıp da kanuni süre içinde hâkim önüne çıkarılmıyan veya hâkim önüne çıkarılmaları için kanunda belirtilen süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetlerinden yoksun kılınan, yakalanıp veya tutuklanıp da bu durumları hemen yakınlarına bildirilmeyen, tutuklandıktan veya yakalandıktan sonra haklarında kovuşturma yapılmasına veya şon soruşturmanın açılmasına yer olmadığına veya hüt beraetlerine karar verilen; mahkûm olup da tutuklu kaldığı süre hükümlülük süresinden fazla olan veya tutuklandıktan sonra sadece para cezasına mahkûm edilen kimselerin uğrıtacakları her türlü zararlar bu kanun hükümleri dairesinde Devletçe ödenir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı sebeplerle zarara uğrıyanlar, haklarında kendilerine zarar veren işlemlerin yapılmasına esas olan iddialar sebebiyle açılan davâlar sonunda verilen kararların kesinleştiği veya bu iddiaların mercilerince karara bağlandığı tarihten itibaren 3 ay içinde, ikâmetgâhlarının bulunduğu mahal ağırceza işlerini gören mahkemeye bir dilekçe ile başvurularak uğradıkları her türlü zararın tazminini isteyebilirler.

Dilekçede, zarar talebinde bulunan kimse- nin açık adresinin, zarara sebebiyet verdiği ile- ri sürülen muamelelerin özetinin, zararın istinat ettiği sebepler ile sübut delillerinin ve talebolunan her türlü zararın neden ibaret bulunduğunun yazılı olması ve sübut delille- rinin dilekçeye bağlı olarak verilmesi lâzım- dır.

Yukarıki fıkrada yazılı hususları ihtiva et- miyen dilekçe mahkeme kararı ile reddolunur.

Tazminat talebine esas olan işlem işi hükme bağlıyan ağır ceza mahkemesince ya- pılmış ise, bu talebi incelemeye yetkili mahke-

MİLLET MECLİSİ GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Kanun dışı yakalanan veya tutuklanan kimse-
bere tazminat verilmesi hakkında Kanun*

MADDE 1. — 1. Anayasa ve diğer ka- nunlarda gösterilen hal ve şartlar dışında yakalanan veya tutuklanan veyahut tutuk- luluklarının devamına karar verilen;

2. Yakalanma veya tutuklama sebepleri ve haklarındaki iddialar kendilerine yazılı ola- rak hemen bildirilmeyen;

3. Yakalanıp veya tutuklanıp da kanuni süre içinde hâkim önüne çıkarılmıyan;

4. Hâkim önüne çıkarılmaları için kanun- da belirtilen süre geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetlerinden yoksun kılınan; veya

5. Yakalanıp veya tutuklanıp da bu du- rumları yakınlarına hemen bildirilmeyen kimse- lerin uğradıkları her türlü zararlar bu kanun hükümleri dairesinde Hazinece ödenir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi ay- nen kabul edilmiştir.

me en yakın yer ağır ceza işlerini gören mahkemedir.

MADDE 3. — İkinci maddede yazılı yetkili mahkeme zarar talebini havi dilekçe üzerine, üyesinden birini işin incelenmesine memur eder. İşe memur edilen üye evveleminde talebin kanuni süre içerisinde yapılmış olup olmadığını tetkik eder. Talep süresi içinde yapılmış ise, hüküm ve karar dosyasını celp ve lüzumlu her türlü tetkikatı yapmak ve icabında tazminat talebinde bulunandan da izahat almak suretiyle delilleri topladıktan sonra yazılı düşüncelerini bildirmesi için evrak C. savcılığına verilir.

Mahkeme C. Savcısının yazılı mütalâası üzerine duruşma yapmaksızın kararını verir. Bu karar aleyhine tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir.

MADDE 4. — Tazminatın miktarını tâyinde zarar talebinde bulunanların birinci maddede yazılı işlemlerin yapılmasına sebeb olan ihmali veya kusurlu hareketleri de nazara alınır.

Tazminat talebine esas olan işlemlere tamamiyle kendi ihmali veya kusurlu hareketleri ile sebeb olanlara tazminat verilmez.

MADDE 5. — Haklarında son soruşturmanın açılmasına veya kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmesi sebebiyle tazminat alanlardan aynı işten dolayı haklarında yeniden dâva açılanlara; beraet kararı sebebiyle tazminat alanlardan beraet hükmü aleyhine iadei muhakeme talebinin kabulü ile haklarında yeniden duruşma icrasına karar verilenlere ödenen tazminat, hükme hacet kalmaksızın Hazineye geri alınır.

Aynı işten dolayı açılan dâva veya mahkemenin iadesi suretiyle duruşma icrasına karar verilmesi üzerine yapılan duruşma sonunda beraete hükmolunması halinde tazminat talebi hakkı yeniden doğar.

MADDE 6. — Tazminat talebi şahsa bağlı bir hak olup, devir ve temlik edilemeyeceği gibi mirasçılara da intikal etmez.

MADDE 3. — İkinci maddede yazılı yetkili mahkeme, zarar istemine dair dilekçe üzerine, üyelere birisini işin incelenmesi ile görevlendirir. Görevlendirilen üye, ilk önce, istenen kanuni süre içinde yapılmış olup olmadığını inceler. İstem, süresi içinde yapılmış ise görevli üye, hüküm ve karar dosyasını aldırtmak, her türlü incelemeleri yapmak ve gerekiyorsa, tazminat isteminde bulunandan da izahat almak suretiyle delilleri topladıktan sonra, yazılı düşüncesini bildirmesi için evrakı Cumhuriyet Savcılığına gönderir.

Mahkeme, Cumhuriyet Savcısının yazılı mütalâası üzerine duruşma yapmaksızın kararını verir.

Bu karar aleyhine tebliğ tarihinden başlayarak bir hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir.

MADDE 4. — Tasarının 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 6 ncı maddesi 5 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 7. — Bu kanun hükümleri disiplin yönünden yapılan tutuklamalar ve alınan tedbirlere uygulanamaz.

MADDE 8. — Tazminat talebi kabul olunmayan kimsenin sebebiyet verdiği masraf da kendisine yükletilir.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

13 . 9 . 1963

Başbakan	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı
<i>I. İnönü</i>	<i>E. Alican</i>
Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı
<i>H. Dinçer</i>	<i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>V. Pirinçcioğlu</i>	<i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı V.
<i>N. Ökten</i>	<i>H. Dinçer</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>I. Sancar</i>	<i>H. O. Bekata</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. C. Erkin</i>	<i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>I. Ökten</i>	<i>I. Seçkin</i>
Ticaret Bakanı V.	Sa. ve So. Y. Bakanı V.
<i>N. Arduçoğlu</i>	<i>F. K. Gökay</i>
Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>O. Öztrak</i>	<i>M. İzmen</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>I. Ş. Dura</i>	<i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı	Turizm ve Tanıtma Bakanı
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>N. Arduçoğlu</i>
İmar ve İskân Bakanı	
<i>F. K. Gökay</i>	

Geçici Ko.

MADDE 6. — Bu kanun hükümleri, disiplin yönünden yapılan tutuklamalar ve alınan tedbirler ile sıkıyönetim halinde yetkili mercilerin tutuklama, yakalama ve sair tedbirlere ilişkin kararları hakkında uygulanmaz.

MADDE 7. — Tasarının 8 nci maddesi 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Tasarının 9 ncu maddesi 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tasarının 10 ncu maddesi 9 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.